

**אויסגעגןבעז פון נויט אויף א שטרוי-זאָה,
וּרְאֵס אַיְז אַנְגַעַפְרָאָפֶט מִיט גָּאָלָד.**
אַ קְרָעַנְקָלִיר קְמַצְנוֹת פָּוּ צְוּוֵי אַלְטָעַ לִיטָאָוּזָהָןָא 22.

דער מאן ליגט טויט אונטז אונטז גאלד, דאמ וויב וויל בעמער שטארבען אפי זיך מיטז אודער נישט שיידען

**סָמִיסִיעַ אֲנָצְוּנָעַמָּעוֹ אַרְבֵּיְטָעַר
אוּיָת דֵּי פְּטוֹאָן-אַרְבֵּיְטָעַן.**

בְּאֶלְעָזָר בֶּן־צַפְנָה שְׁמָעָה פָּרָוי הַאֲבָבָן זֶה כִּי
נִמְלָאָרוּן זֶה גַּוְשָׁת בְּעֹמֶדֶת דָּרְגוּן אֵין אֶל
סְלָרָט זֶה בָּאָרֶגֶת גַּרְגָּת זֶה מְזָבָח אַנְדָּר צֶ
פָּנוּ אֵין מִנְמָרְבוּן דָּעַם אֵין הַגְּנָגָה אַלְמָ
עַמְּקָמָתְאָרוּרָתְנוּ אַלְזָר.

דָּאוּן הַאֲמָת דֶּן תְּקִמְעָן גַּוְהִוְעָן דֶּן כְּפָלָ
גַּטְמָאָרוּן אַלְפְּנָמָרָאָרוּן דָּעַם שְׁמָרָה גְּמָךְ
אַיְלָה וְעַלְלָה זֶה אֵין גַּלְגָּלָה. סָבָבָן אַלְמָלָ
רְשָׁמָנוּן דָּעַם שְׁמָרְלוֹזָאָק הַאֲבָבָן אַמְּגָעָר דֶּן
מְלָאָנוּתְאָרוּן דָּרָאָרֶת גַּמְגָנוּשָׁת גַּעֲנָהָנוּ
אַלְמָלָה בְּאַלְמָה וְאַלְמָה גַּעֲנָה בְּגַעֲנָה אַלְמָה.

צ'ילדר פלאטן און, בושב זיך
פדי זו אונ דערוואל האבן טראט
זונט פלאטן זו דערוואל האבן, הא
דער פלאטן דערוואל האבן גאנגען.
אלס דראגונטן שטונטן.
געטמצע, אונ טאַט אָרְזֶעָמְעָן
חאנטן אויט טיעזשאנטן 22 אַ
קע, פדי אַפְּרָהָרְתְּהָרְתָּן האַט
פָּרָל אָזְנְבָּעָטָן. פָּרָל
אוֹן טִוְּרָהָן טִוְּרָהָן האַטָּן בְּזִוְּן

בז פראצע ווועגן בזרושט, ווועגן פרא
וועגן דן צאל-כונטראנדער און קא-
ט מומעם פאר דן לנטער-אריזען ערוצטימען.
פערילט פון דער בזרושט קאנטימען זאג
זאג קאנטימען שוויינר פון איזטראָפֿען
פערילט א. א.

רְדוֹמָסִישֶׁר רַצּוֹן אֵין קַאֲטָגָל-פְּזִיאָתָא
נַעֲמָא דַיְלָה לַיְמָנוֹת מִגְּרָאָדָרָנוֹת

ארלטן

הינטן די 250 פארשטיילנדג	
גונזע הנטה או בעשיטו אויך גונזהיילן א אקצט זו פיעזן א בנין	
סָגַר אֵיְדיַשׁ טֶזֶטֶר אִין פָּדוֹרָן.	
טיטוואָד אַהֲבָה יָאָהָר עַקְוִיסְטָעָנָץ	
אַרְבִּינְזִיהָרוּ מַ. בְּרַקְדְּצְרָזָן.	פָּרָעָנְדָּרָאָבָן:
(9) שְׂנָעָטְעָלָן	(1) שְׂעָנָק
(10) זְיִגְזָרָן,	(2) מַאְרָשָׁן,
(11) פְּלוֹתָ מְפָתָן,	(3) פְּיִגְשָׁוָלְדִּיבָּן
(7) טָנָן	(4) נְלָקְפָּן
(8) צְרוֹתָ פָּוָן סְפָּאָרָן	
הנחת-בלעען און פְּרִיזְקָרְעָעָן דִּינְסָאָפָּן נִישָׁתְּגִיגָן.	
דאָנְטְּשָׁטָאָן וּוּרְטָמָ נִישָׁתְּ פְּרִימָאנָה. 27. פְּרַעְמִירָעָעָן!	
עַשְׁפִּילְטָן (גְּנוּגְרָאָט-דְּרָכְבָּעָן)	
זַיְאָהָגָן אַיְזָן אַפְּלָזְדִּידָן פָּוָן 6 אַחֲנָגָן. שְׂבָתָ פָּוָן 1.30. נִזְמָם.	

J. LUKASCHIK Fabryka Mydła
 זגרינגדעט אין TARNOWSKIE-GORY 1845 גערנינגראט אין
 1845 איזטערן בעקאנט-צרטוקאלאגניאן איזטערן-טונגון אן הויזערלונגנוּ-
 ערנונגסגען, פיש דער צויזליר גישטצעט ספֿצְיאַל-סָרְקָעַן
MLOTEK I PERLIK
 זערזעפֿיגע טַפְּקָה זַעֲמָה אֵין אִיהָר קָהָלְבָּעָם, זַעֲמָר פְּנִים: טַפְּקָה-זַעֲמָה
 אַיִּינְשֶׁדְרָן עַשְׂמָאָטְוִילְדָר גַּעֲרָבָּעָה, וְאֵין חַיְכָּרָאָצְעָנְדִּינְוֹר זַעֲמָן-
 פְּלוֹוֹזָר פִּשׁ דָּר פָּרְקָעַן, Polen, אֵין דָר בְּזָפְּסָעַר קָהָלְיָמָטָן.
 רַיְ פְּרָאָפְּט מִימָּעָן אַנְיָאָרְבִּיְּמָנוּגָּעָן פָּעָרְזִיכָּרְט אַיְידָן
 לאָנְ-דוּיְּצְרָנְדָּעַ קְלִיעָנְטָמְעָן.
וננעראל-פֿערטְרָעָטָן פָּאָר דָּאָהָן אֵין חַיְעָאָדָה:
 Ignacy Kuczyński i Arnold Karpf, Łódź, Piotrkowska 12
 Telefon 47-77.

אדרייסטע גנבה
אין צענטר שטאָט.

וֹרִי אֶזְזַי אֵין דָעֵר „פָּעַטְרִילְהָאוּעָד דָאַקְטָאָר“
גַּעֲרוֹאַרְעָז אַבְעָל-תְּשׁוּבָה אוֹז דָעַרְנָאָר רַבִּי

משען פון סאריקאטו. די אוניקלעך זיין
בצ'א, ווועס זונגען צושפריטט איבער דער
וחצ'א, זונגען אלע געהען הסיד'ישע יה
דען. ערשות לאָנטשננס, פיס דעם דורך
ברוך אויך אין דער חסיד'ישער יודישער
וואָלט, זונגען אַטיל' פון זינגען אַיניק
לעך געטאָרען טשפיגים.

רבינו חייט דוד דאָקטר, מראָסְסָאָר
בערנארד האָט דערלעכט אַסְטִיכָע אַל
מער, 83 יעָהָר, איז ער נספֶר געוֹזָרָעָמָן
איין יעָהָר תְּרֵיָה (1868) כי שבא. אַצְּזָבָן
איין געטאָרען פונקט 70 יעָהָר זונט זוּי
פְּשִׁירָה. פְּקֻבָּר גַּעֲחָעָן חָאָס מְזָן אַתְּמָה
טהָאָקָע אַין פְּיעָרָקָע אָוֹן אַיְיךְ זוּי קְבָּר
הָאָמָּן גַּעֲשָׂטָלֶט, וְזַי אַרְבָּי, 8
אַהֲלָה, אַיְיךְ דעם קְבָּר קִימָטָן יְפָעָם יְמָוָה
איין טָאג פון יעָהָרֶצְט. הוֹזְדָּעָרטָעָר מְעַנְּצָן
שָׁעָן מְתָפְּלָג זוּי. חָעָן עַפְּסָמָךְ זוּי
עַפְּסָמָךְ אַין פְּיעָרָקָע אַנְעָמָע צְרָה, 20
מְזָן אַיְיךְ דעם אַהֲלָה פון דאָקְטָאָר זְונָגָעָן
אתְלָים. דער אַהֲלָה אַין שְׁטָעָנדִיגָּן פָּוֹסְטִיכָע
חרִירִים, זוּן פְּרוֹלִי, די אַסְטִיכָע הַלְּגָנָאָן
בְּכָשָׁש צְבָעָן חַבְּנוֹתָו זְונָגָעָן גַּעֲהָעָן זְעָמָן
גְּרוֹזָאָס. פון אַרְיָם קְרָאָנָקָע אָסָס עַד
וַיְשַׁת גְּנוּמָצָן קְרָיָן חַאָנָאָרָה; פְּסִיקְגָּרָט,
גְּרוֹנָץ קְפָּאָס פְּלָעָגָט עַד נָאָךְ אַגְּבוּן בְּזַי
אַגְּרוּםָטָן קְרָאָנָקָע נָאָר אַיְבָּרְלָעָזָן
אוֹגְטָעָרָץ קִישְׁבָּעָן אַפְּרָרְרוּבָּעָל. עַד האָט
אַוְיָז גַּעֲחָט אַפְּנָקָע אַיְין די אַטְמָעָט-
לְעָז, וְזַסְטָוְזָן אַיהם גַּעֲהָלָטָעָן פָּאָר
וַיְיָאָרְבִּי, אָוֹן פְּלָגָעָן קוֹפְּעָן צַו אַיהם
אַזְּוּפָן שְׁבָט, אַפְּגָעָעָן אַיהם קוֹוִיטְלָקָן.
קוֹוִיטְלָקָן האָט אַרְגָּנוֹסָעָן, צְבָעָר "טִישָׁ"
סְפִּיהָרָעָן חָאָס עַד וַיְשַׁת גְּנוּמָלָאָן; עַד חָאָס
גְּנוּמָגָן, אָוֹן אַחְוִיטָעָל חַיְּסָט מְתָלָעָל
וְזַיְּן, דָּסָס אָזְוּדָר, וְזַיְּלָאָס אָזְוּה
ברְכָתָה הָדוּרָה קְלָחָ בְּעִינָה" (עַס זָאָד
חַסְפָּה פָּוֹן אַפְּרָקְסָטָן סָאָן נִישָׁא זוּי
גְּרִינְג אַין דִּשְׁעָן אַוְיָגָעָן). אַבְּעָר טִישָׁ-
שְׁיָהָרָעָן הַיְּסָט שְׁוֹן זוּי אַמְּנָהָג, אָוֹן
דָּסָס אַזְוּר נִישָׁא. נִישָׁא-עַקְבָּדוֹבָה דָּאָךְ
רוֹףָן, פְּלָעָגָעָן קוֹפְּעָן צַו אַיהם אַפְּנָקָע
חרִירִים, זוּן פְּרוֹלִי, די אַסְטִיכָע הַלְּגָנָאָן
בְּכָשָׁש צְבָעָן חַבְּנוֹתָו זְונָגָעָן גַּעֲהָעָן זְעָמָן
גְּרוֹזָאָס. פון אַרְיָם קְרָאָנָקָע אָסָס עַד

בדער - תיארת שלמה' האבעו
ען מערכו וירדינען בעל-תשובה
ראט.

קח מיטעלען.
טנייל פון די איניניקלעך ניבען טרי
אייבער, או אין לאדו זונגן פערתא
בחביס פון רבוי חיים זוד דזקנטאָר מיי
זונן איניגנער האנדעריט. די בתבי-
זונן אַלְץ אַין קבל-זה-זעכע. אין זונראָ
אין פוזזאָס. אוין אויך פערתאן אָ גרוּז
בילד פון דזקנטאָר. אַיך האָפֶס ניש
געזען, נאָר איניגנער פון די איניניקלע
ניש פיר אווי אייבער, אוון ער זונט פִּי-
או צוֹצְוִישָׁקָעָן אַ קָּפְּטוּגָן פון דעם בִּלְדָּה.
אייניגנער פון רבוי חיים זוד'ס אַינְגִּי-
לעך געפיגט זיך אַין אַפְּעִירִיך. דער
וּלְבָגָר התיסט טאָקָע בְּגָרְנָרְדָּה. ער תָּאָ
ז' זוֹהֵן גַּעֲתָהָט, האָט ער אַיִּתָּם אַ נְּהָרָה
געגעזען חיים דור, אוון אַיִּתָּם גַּעֲלָהָה
פָּרְעִיעָל שְׂפֻּתְּרִיךְן פְּלִידִין, פְּרִי גַּנְּצָהָרָה
הַלְּפָטָן די וּרְאַדְּרִיךְן פון זונדען.
זָנָר אַינְגִּיכָּעָן חַלְעָן די אַינְגִּיקָּלִי
ארְזִיסְטְּבָּעָן אַ גְּרוּסָטְסְטִיךְ זָנָר
גַּן דְּזִיגָעָן פְּרָקְחוּרִידִינְגָּן רבוי

חאט ער שבת נישט גאנשריבען קיין רעד
צעפטען, נאָר פֿלאַגט אַלְּיאַן געHon אין
אַפְּנִיכָּם אַיִּן זַעֲמָן דַּעַם אַפְּטִיכָּר, וְאַסְּ
סַּפָּר אַרְצְּצָפָט קָר וְאַלְּ מַכְּבָּעַן. אַיִּן
חוֹדֵי יְשִׁין סַּפָּר "שִׁיחַ שְׂרָטִי קוֹדֶשׁ" דָּרָר.
צַּעֲלָת דָּרָאַת דָּרַר מַחְבָּרָה, אַ גַּעֲקָנוֹטָר
חוֹדֵי יְשִׁין בִּיאָנוֹתָאָ, אַזְּ רַבִּי הַיִּם דָּזָן
דָּקְטָאָר, וְעַזְּן ער פֿלְגָּנָן גַּעַנְן צַו אָ
קְרִיטְפְּלִיכָּר פָּרוֹי אַוְיָף בְּעוֹז, פֿלְגָּנָן
ער זַיְן אַרְמְבִּינְדָּעָן דִּי אַוְיָעָן, ער זַיְן
נִישְׁתָּזְעָהן דִּי קְרָטְנָקָע. דַּעַס אַיִּן נִישְׁתָּ
רִיכְבָּגָן. מָר גִּיבָּעָן אַיְבָּאָר דִּי אַעֲנִיקְלָאָךְ
וְיִנְגָּג, אָוֹ אַיִּן וְיִנְגָּג מַעֲדִיצְנִישָׁעָר פְּרָאָקָן.
טִיק הַחְאָט ער זַיְן אַזְּיָּוּגְמִיחָוָת פְּוֹלָן.
שְׁפִּינְדָּגָי פְּרִיגָּן, נַאָר וְאַסְּ פֿלְגָּנָט
אַוְיָף קָעָן פָּאָל נִישְׁתָּזְעָהן אַלְּיאַן שְׁרִיבְעָן אָוָם
שַׁבְּתָ קִיְּן רְצְצָפָט. מַזְהָר נִישְׁתָּ
גָּאנְצָע גְּלָדָה, וְאַסְּ ער הַחְאָט פְּרָדְרִינְטָן,
פֿלְגָּנָט ער צְוִילְיָעָן אַוְיָף זְדָה, אַיִּן
וְיִד גַּרְדִּינְשָׁטָן אַיְבָּעְגְּלָעָטָה, נַאָר אַוְיָף
די פְּשָׂטוּעָן חֹזְאוֹת פָּונָם אַסְּטָּוב. גַּעֲוָאִיבָּנָן
חָעָט אָר רִיחָן, אַבְּעָר דִּי פְּהִרְוָגָן פָּוָן
וְיִזְּמָן אָמָן גַּעֲוָוָן וְעַזְּר אַ גַּעֲיִירְגָּעָן.
סִינְעַרְקָהוּ אַזְּ וְאַוְיָעָן בַּי אַיִּם אַיִּן
סַּפְּלָגָן עַמְּלִיכָּץ וְאַכְּבָּן גַּעֲכָאָנְגָּן. נַאָר
דָּעַר פְּזִירָה פָּוָן דַּעַס פְּלִימִינְדָּר רַבִּי אַיִּן
יוֹחָדָה 1815 (אַזְּקָרְבָּן מִיט אַיְחָר סְרִיבָּ
אַיִּן גַּפְּרָעָרְבָּן מִיט אַיְחָר סְרִיבָּ
חוֹרָה) אַיִּן דָּקְטָאָר בְּרִנְגָּרְדָּר מִצְחָר צִוְּיָּ
קִיְּין רַבִּין נִישְׁאָ גַּעֲפָחָרְגָּן. דָּקְטָאָר
סַּפְּלָגָן דִּי גְּרָקְסָצָעָר בְּרִינְגָּרְדָּר פָּוָן יִגְעַן צִוְּיָּ
צִוְּיָּן. חַי דָּעַר רַבִּי רַבִּי גְּזָוָּס פָּוָן מִיטָּסָן.
כָּאַ, רַבִּי סְלָמָה לִיְּגָן לְקָמְנִשְׁגָּרְדָּר, דָּעַר
מִפְּאָרָת שְׁלָמָה פָּוָן רַאֲדָמָסָק גַּעֲנָץ
קָפְּטָ קִומָּצָן קִיְּין פְּיִינְרָקָהוּ צַו אַיִּם,
צַו רַבִּי הַיִּם דָּזָן דָּקְטָאָר, כָּדוּ עַצְהָ
חוֹלְטָעָן זַיְן אַיִּן פְּפָלָן-אַכְּבָּן, וְאַרְטִים זַיְן
סְרִינְדָּן גַּעֲבָרָאָפָּל זַיְן-גַּעֲנָטָשָׁעָק אַיִּן דָּעַ.
מַלְּאָמָּת, חַעַן דִּי וְזַעַן הַהְעָדָעָן שְׂוִין אַיִּן
גַּעֲנוֹמָעָן וְאַרְשָׁא, בְּעַשְׁתָּמָת גַּעֲהָרָקָן
סְוִין דַּעַס רַוִּישָׁעָן קַמְוָעָר אַלְעָקָסָגָנְדָּר
דָּצָר עַרְשָׁטָאָר, אַלְס נַאֲפִיצְמָנִיק גַּעֲנָעָן.
רַאֲלָל-גַּוְעָרָאָטָאָר אַבְּעָר גַּעַנְקָן וּלְיִצְּקָעָן.
אַבְּקָר וְיִזְּמָן גַּעֲוָגָן אַזְּקָרְבָּן צַו אַיִּם
צַו פְּקָרְבָּוּגָהָן אַק עַבְּנִי חִסְדָּוָת אַיִּן
בְּפָלָגָה אַרְבָּאָן. אַזְּ דָּבָר רַבִּי רַבִּי

נזרו יטע רפאים. ווי דער פשיכען
אָפְּנַגְּעַתְּנוּ כְּחוֹתְּלָעֵךְ דָּעַם דָּאוּי

בְּרוֹדֶזֶן מִשְׁמָרֶן יְהוּדָה אַבְּנָה צָהָק
חִים דָּוד דָּקָטָר חַקְתָּם אַיִלָּסָךְ
בְּחוֹדֵשׁ. דָּצָר רַבִּי חַקְתָּם אַיִלָּסָךְ
בְּבָבָעָן אֲתַּזְבָּה אָונָ אַיִתָּמָגְעָן בְּעַלְעָרָנְט
חַי אַזְוִי עַד דָּצָר וַיְדָ אַיִסְמִירָעָן. עַד
תָּאָה אַיִתָּמָגְעָן אַנְגְּזִיאָנָט, אֲוֹ עַד זָהָל וַיְיִ
פָּעָר וַיְמַן דָּקָטָר, נָאָר אַיִסְמִירָעָן יְיִ
חוֹי אֲפָרָזָעָר יְיִ.
דָּר בְּעַרְגָּרָד אַיִו גַּלְעִיךְ אַרְקִינְגָּ
בְּאַרְגָּרָעָן קִיְּוָן פִּיעָרָקָעָן אֲוֹ צְרָלִיכְרָט
וַיְמַן רַבִּי, דָּעָר אַמְּגִינְגָּר בְּגַרְלִינְגָּ
בְּגַלְעָן-בְּאַמְּגָעָן, אֲוֹ פָוָן הַמִּנְטָן אֲוֹ
הַמִּטָּן עַד בְּעַשְׂלָעָקָעָן צְוָעָן אֲוֹ מַעֲרָעָן אֲוֹ פָרָרָ
בְּעַרְיָה, אַיִו אַוְיָב זִי אַיִו מַכְפִּים פִּישָׁ
אַיִתָּמָגְעָן, אֲוֹ גַּנְגָּן אֲפָאָ, שְׁמַחְקָנְדוּגָּ
צְחָלָטָן, אֲוֹ גַּנְגָּן אֲפָאָ, שְׁמַחְקָנְדוּגָּ
אוֹיְףָי דִּי טְרָגְעָלָר, פְּלָגָעָן אַיִתָּמָגְעָן
צְוַעַדְרָוִירָעָן חַעֲרָקָן מִיטָּמָיָן. דָּעַרְגָּרָ
צְוַעַדְרָוִירָעָן חַעֲרָקָן מִיטָּמָיָן. דָּעַרְגָּרָ
פְּלָגָעָן עַד אַחֲקָנְגָּחָן אַיִן גִּתְּהַמְּרָסָ
זִיְּרָא אַחֲקָנְגָּחָן. דָּעַרְגָּרָעָן אַטְּלִיכְקָעָן
גַּמְרָא מִיאָ וְזָסְפָּהָת אַוְן קְבָּה-צְפָּרִיטָן.
דָּעַרְגָּרָעָן פְּלָגָעָן עַד זִיְּרָא שְׁטָקָעָן דָּאָהָ
בְּגָן מִיטָּמָיָן אַגְּזָה-דְּבִיקָה. צְרוּקָ
אַחֲתִים פְּלָגָעָן עַד קְסָפָן אֲוֹזָן גּוֹשָׁ אַפְּסָטָן.
בְּצָטָגָן אַעֲשָׁ עַד אַזְוְנָגָנוּמָעָן קְרָאנְקָעָן.
עַרְלָעָדְנָאָט וְזִינְעָקָעָן אַסְטְּלִיכְעָן בְּצָטָגָעָן.
בְּעַנְגָּאָכָט הַקָּט עַד זִיְּרָא וְזָהָדָר גּוֹעָזָטָן
צְרָבָעָן.
פְּרוֹזָגָעָן, וְזָסָק הַהְבָּזָן אַיִתָּמָגְעָן
עַדְגָּעָן אַיִן דִּי צְלָטָקָר יְהָרָעָן אַיִן פִּיצָּאָרָ
קָאָוָו דְּעַרְצָעָלָעָן, אֲוֹ צָרָפָגָעָן טָרָחָ
בְּגָן אֲתַּגְּנָע אַבְּרָד מִיטָּמָיָן, אַבְּרָד
דִּי מְלָפָטָים וְזָגָע גַּעֲחָן הַמְּגָבָד דִּמְשָׁחָן
אֲזָהָיְכָעָן צְלִינְגָּר אַיִלְמָן פָּקָא, אֲשָׁוָאָרָ
אֲצָעָלְעָרְגִּינָּ, רָעָן, גַּפְּזָגָן. עַד אַיִן
מְבָרְקוּדָיָגָן אֲוֹ שָׁוֹן בִּין אֲנִין דִּי צְצָבָעָן
בְּהָרָבָעָן, דָּבָר תְּבָאָה אֲשָׁר וְאֲשָׁר, בְּהָרָבָעָן
מִלְּאָ, דִּי שְׁמָחָה פָּוָן דָּקָטָר בְּעָרָ
גַּאֲרָדָס אַלְמָעָן פְּסָעָר, יְשָׁכָר בְּעָרָ
גַּוְעָעָן אַיִן לְשָׁעָר, עַד הַקָּט בְּגַלְדָּ צְרוּקָ
אֲלָוָם גַּעֲמָאָכָט פְּטָן זָהָן, אַוְן עַד הַקָּט

